

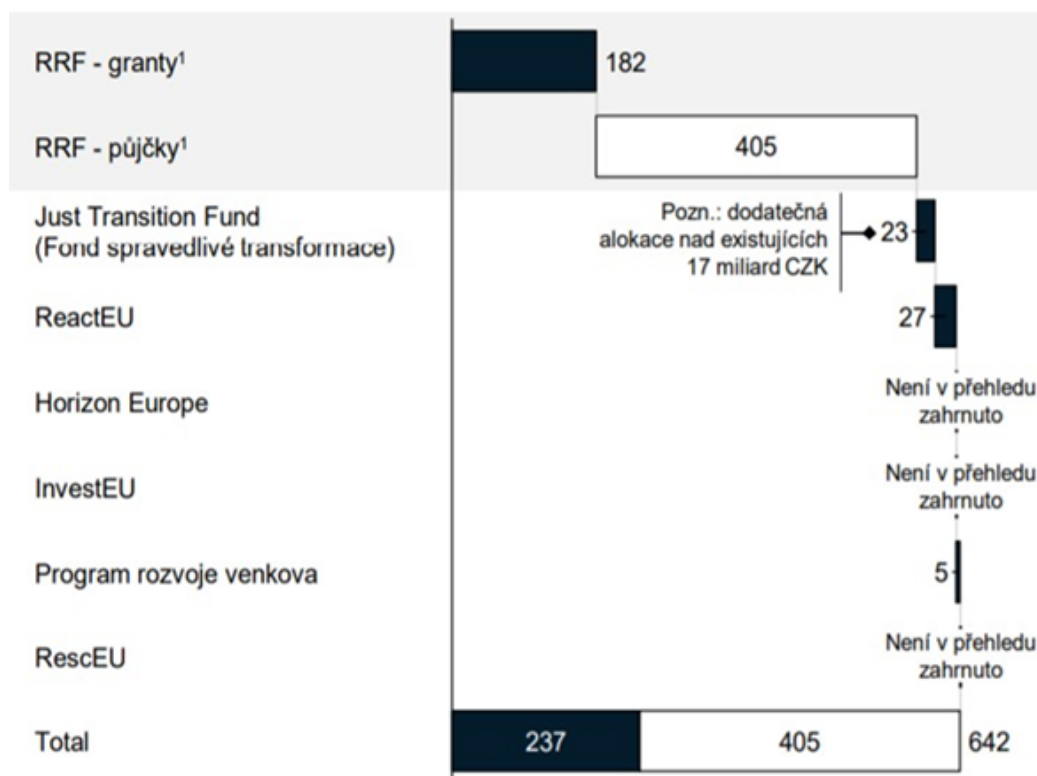
Národní plán obnovy – Ministerstvo kultury

Evropská reakce na krizi

S ohledem na ekonomickou krizi způsobenou COVID-19 představila EU iniciativu *NextGenerationEU*. Jedná se o bezprecedentní krok, který Evropské komisi (EK) umožní na kapitálových trzích získat 750 miliard EUR na obnovu společnosti a ekonomiky. Hlavním smyslem je, aby evropská společnost byla po odeznění COVID-19 zelenější, digitálnější, odolnější a obecně lépe vybavená na budoucí výzvy. Nelze tak pouze sanovat státní rozpočty.

NextGenerationEU se skládá z několika balíčků (viz Obrázek 1), přičemž 90 % tvoří tzv. Recovery and Resilience Facility (RRF). Ta poskytne státům půjčky a granty na podporu reforem a investic. Národní alokace bude určena i dle poklesu HDP 2020-2021.¹ Využití prostředků z RRF státy dle pravidel nastaví na základě svých plánů; v České republice se jedná o **Národní plán obnovy (NPO) za cca 182 mld.** Ten ještě projde diskusí s EK a úpravami. Specifika RRF se na evropské úrovni stále vyjednávají (probíhá trialog Komise, Parlamentu a Rady).

Obrázek 1 - Orientační alokace NextGenEU pro ČR; miliardy Kč

¹ <https://www.consilium.europa.eu/cs/infographics/ngeu-covid-19-recovery-package/#>

Podmínky pro Národní plán obnovy

Národní plány musí mít některé prvky společné.² Jedná se zejména o 37 % prostředků na zelené a 20 % na digitální iniciativy. Dále musí každý plán zahrnovat sedm vlajkových iniciativ EU (viz Obrázek 2). Každá země samostatně pak musí v plánu adresovat tzv. country specific recommendations za 2019 a 2020.³ Jedná se o každoroční doporučení EK pro provádění hospodářských a sociálních reforem na národní úrovni. V ČR se týkají zejména důchodové reformy, zaměstnávání žen a kvality vzdělávání, hospodářské politiky (zelená a digitální tranzice, administrativní a institucionální překážky).

Obrázek 2 - Vlajkové iniciativy RRF

Granty NPO musí být zázavazkovány ze 70 % do 2022 a zbytek do 2023. Každá iniciativa v plánu musí obsahovat jasné milníky a cíle. Proplácení prostředků od EU proběhne až po jejich naplnění, předem dostane ČR jen 10 %. **Všechny výše uvedená pravidla značně omezují rozsah a typ iniciativ, které je možné do NPO zahrnout.** V první fázi tedy mohou státý předložit návrh plánu k diskusi s EK ohledně jeho nastavení. To premiér učinil 15.10. a jednání s EK aktuálně probíhají.

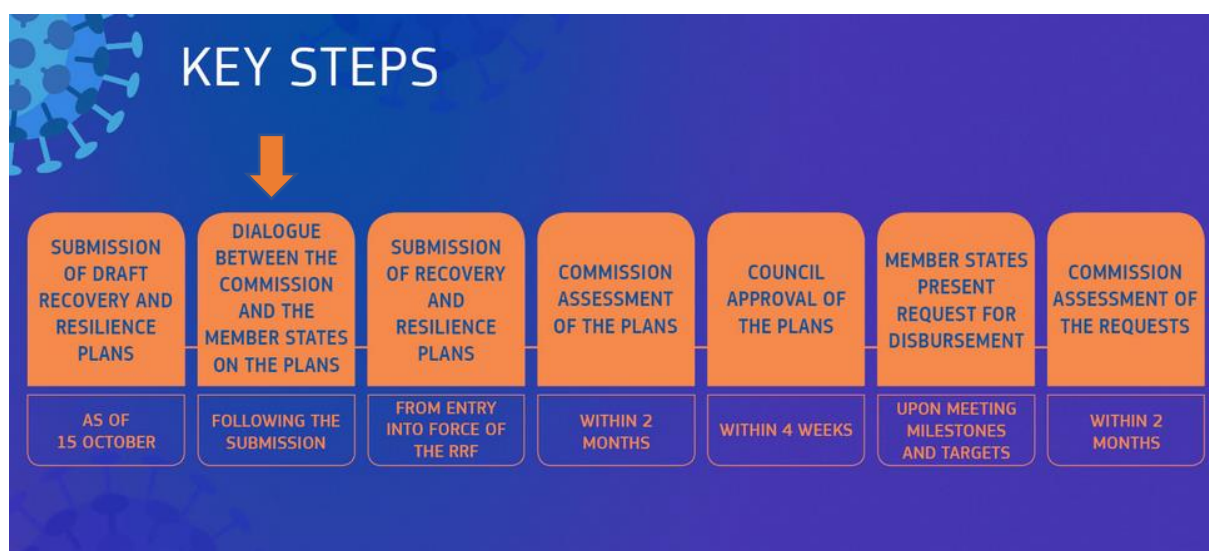
² https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/recovery-coronavirus/recovery-and-resilience-facility_en

³ <https://www.vlada.cz/cz/evropske-zalezitosti/aktualne/evropska-komise-zverejnila-novy-navrh-doporuceni-pro-cr-174342/>

Příprava plánu

Během srpna probíhala intenzivní příprava plánu a zjišťování absorpční kapacity vhodných projektů. MPO pak připravilo verzi plánu, který byl předložen v meziresortním připomínkovém řízení. Vláda dosud tento Plán neschválila. Komisi pak byl tento Plán předložen i s přílohou II., která obsahovala požadavky některých ministerstev ve výši 65 mld. na další financování (zejména MPSV, MŠMT, ale i MK). Aktuálně se tak s EK konzultuje verze NPO, která je cca o 100 mld. vyšší, než jaká bude alokace pro ČR. Konzultace jednotlivých částí plánu probíhají i domácími klíčovými aktéry. To vše bude pokračovat až do Vánoc. MPO plánuje předložit finální verzi NPO vládě na konci února. Finální Plán pak musí ČR předložit do 30.4.2021.

Obrázek 3 - Harmonogram NPO

MK aktuálně požaduje 8,233 mld. (2,5 mld. v příloze I a 5,7 mld. v rámci přílohy II). Jedná se o nejvhodnější iniciativy z absorpční kapacity připravených projektů v kulturním a kreativním sektoru za cca 20 mld. Jelikož v rámci přípravy NPO se přešlo od zjišťování absorpční kapacity ČR rovnou k tvorbě plánu, nebyl prostor pro veřejné konzultace. Debata s klíčovými aktéry v rámci přípravy NPO nyní probíhá v rámci jednotlivých pilířů. Komponenta MK je zařazena do pilíře digitalizace a MK má pocit, že zde nebyl prostor ji dostatečně zkonzultovat. Současně druhá vlna COVID-19 mění priority u některých projektů. Zároveň vláda také již rozhodla o nastavení některých menších balíčků (REACT-EU) a rámcovém nastavení rozpočtu. NPO proto představuje poslední a zásadní zdroj financování pro restart a rozvoj kulturního a kreativního sektoru.

Komponenta MK

Kontext: Ve svém návrhu NextGenerationEU Evropská komise uznala, že dopady krize nebudou rovnoměrné a kulturní a kreativní sektor patří mezi nejvíce zasažené oblasti s poklesem až 70 % obrátu ve druhém kvartilu 2020. Podobně i Evropský parlament požaduje, aby alespoň 2 % z RRF byly alokovány na kulturní a kreativní sektor (KKS). Druhá vlna zvýraznila nutnost investic do kulturní a kreativní infrastruktury, která čelí chronickému nedostatku investičního kapitálu. Na rozdíl od první části přípravy NPO je nyní již jasné, že finance z REACT-EU nepůjdou na KKS. Dostupné prostředky na rozvoj KKS ohrožuje i daňová reforma, která bude mít dopad do rozpočtů místních samospráv.

Komponenta MK má dvě hlavní ambice. Jednou je rozvoj kulturních a kreativních odvětví (KKO) a druhou zvýšení odolnosti kulturního a kreativního sektoru (KKS) v pokrizových letech. Investiční projekty podpoří rozvoj regionální kultury a modernizaci kulturních institucí. Klíčovou oblastí je i síťování v rámci kulturního a kreativního sektoru, jehož součástí je i propojení kulturních a kreativních odvětví s malými a středními podniky. Sada reforem transformuje Ministerstvo kultury tak, aby bylo schopné efektivněji rozvíjet kulturní a kreativní sektor a lépe spolupracovalo s ostatními resorty. Součástí je i transformace Státního fondu kinematografie na širší Fond Audiovize a navýšení jeho prostředků v pokrizovém období.

Cílem je uvolnit kapacitu Ministerstva kultury, aby se mohlo věnovat novým oblastem kulturních a kreativních odvětví a lépe v této oblasti spolupracovalo s dalšími resorty. Související iniciativy mají za cíl propojit kulturní a kreativní profesionály mezi sebou, s kulturními institucemi i s malými a středními podniky. Dalším cílem je budování kapacity kulturních institucí na desítky let dopředu a jejich modernizace skrze digitalizaci a nákup technologií. Navýšením rozpočtu Státního fondu kinematografie a jeho transformací získá ČR konkurenční výhodu v pokrizových letech.

Iniciativy MK pro roky 2021-2023 se dají rozdělit do čtyř širších oblastí:

1. Rozvoj kulturních a kreativních odvětví (1800 mil.)
2. Transformace Ministerstva kultury (433 mil.)
3. Rozvoj regionální kultury a kulturních a kreativních odvětví (4500 mil.)
4. Modernizace a digitalizace kulturního a kreativního sektoru (1500 mil.)

Podrobněji jsou jednotlivé části popsány níže. První dvě oblasti tvoří jádro komponenty MK a je na politickém vyjednávání, nakolik se podaří zahrnout i 3. a 4. oblast.

Rozvoj kulturních a kreativních odvětví (1800 mil.)

Jedná se o sadu opatření dle připravované Strategie rozvoje kulturních a kreativních odvětví 2021-2025. Hlavním cílem je připravit vhodné prostředí pro rozvoj této oblasti. Iniciativy reagují na aktuální slepá místa v podpoře kulturního a kreativního sektoru jako je přípravná fáze projektů v KKS, propojování kulturních a kreativních profesionálů mezi sebou, nebo nedostatek komplexních dat a souhrnné komunikace v oblasti kulturních a kreativních odvětví. Dalším cílem je začlenit kulturní a kreativní odvětví do hospodářské strategie a inovačního ekosystému ČR.

1. Zvyšování odbornosti a síťování v kulturním a kreativním sektoru (250)
2. Financování předprojektové a projektové přípravy kulturních a kreativních center (150)
3. Mapování KKO (20) a vznik komunikační platformy v oblasti KKO (20)
4. Transformace Státního fondu kinematografie na Fond Audiovize a příspěvek do rozpočtu 2021-2023 (750)
5. Kreativní vouchery (610)

Reformy/Transformace MK (433)

Krise jasně ukázala legislativní i organizační dluh Ministerstva kultury vůči efektivnímu spravování kulturního a kreativního sektoru v ČR. Mezi nutné legislativní úpravy patří zavedení statusu umělce a transformace Státního fondu kinematografie. Jiné nutné legislativní změny bohužel s ohledem na jejich připravenost není možné do NPO zařadit. Současně je nutné transformovat i Ministerstvo kultury, aby získalo větší kapacitu a bylo schopné flexibilněji reagovat na nové výzvy. Jedná se zejména o vznik oddělení kulturních nebo kreativních odvětví a analytické oddělení. Dále je nutné dokončit digitalizaci grantového systému, který aktuálně vyžaduje značnou administrativní kapacitu.

1. Oddělení kulturních a kreativních odvětví, Analytické oddělení, projektové řízení (150)
2. Digitalizace grantového systému (50)
3. Status umělce (233); transformace SFKMG viz výše

Modernizace a digitalizace kulturního a kreativního sektoru (1500)

Jedná se vždy o sadu projektů v jednotlivých oblastech. Souhrnným cílem je zvýšit odolnost KKS a modernizovat ho. Ačkoliv tato oblast obsahuje celostátní programy, nezasahuje pouze oblast státních příspěvkových organizací.

1. Digitalizace KKS (500)
2. Technologická modernizace KKS (500)
3. Investiční projekty pro divadla (300)
4. Internacionalizace KKS (200)

Rozvoj regionální kultury a kulturních a kreativních odvětví (4500)

Současnou krizí bude zcela zásadně zasažena celá kulturní a kreativní infrastruktura. Tato sada iniciativ přímo reaguje na nulové financování kulturních institucí v rámci programu REACT-EU a případné dopady snížení daní na rozpočty samospráv. Hrozí tak podinvestování regionální kultury nedostatečná podpora jejího restartu.

1. Regionální kulturní centra (3000)
2. Rozvoj regionálního KKS (1000)
3. Jednorázová stipendia pro rok 2021 (500)